

Polska wobec nowej WPR

priorytety, bariery i wybory strategiczne

Od negocjacji o środki do strategii odporności polskiego rolnictwa

dr Jerzy Plewa
Team Europe Direct

Warszawa 30.06.2026

1. Nowa WPR: większa swoboda, większa odpowiedzialność

Po 2027 r. kluczowe będzie nie tylko pozyskanie środków, lecz ich strategiczne zaprogramowanie.

ok. 2 bln €

proponowany budżet UE
2028–2034

ok. 300 mld €

na I filar WPR i wsparcie
dochodowości gospodarstw

>123 mld €

potencjalna alokacja dla Polski
w ramach NRPS

NRPS

szersze plany: spójność,
rolnictwo, rybołówstwo, polityka
społeczna i bezpieczeństwo

Implikacje strategiczne

- większa swoboda krajowa oznacza większą odpowiedzialność za rezultaty
- podział środków na rozwój wsi, klimat, środowisko i modernizację będzie zależeć od krajowego programowania
- plany będą wymagały akceptacji Komisji Europejskiej

Pytanie strategiczne

Czy Polska wykorzysta NRF jako narzędzie modernizacji i odporności, czy jako kolejną rundę administracyjnego podziału środków?

2. Diagnoza: Presja sytemowa na polskie rolnictwo

Największym ryzykiem nie jest brak pieniędzy, lecz brak ukierunkowania interwencji.

1

Woda i klimat

Deficyt wody: 28% powierzchni UE; 32% ludności UE na obszarach stresu wodnego.

2

Dochody i rynek

Zmienność cen, energii, nawozów i pasz oraz ryzyko klimatyczne.

3

Struktura

UE: 8,8 mln gospodarstw; Polska: 1,2 mln; średnia UE 17,8 ha; w Polsce ponad połowa gospodarstw ma <5 ha.

4

Standardy

Konkurencyjność zależy od jakości, bezpieczeństwa żywności, dobrostanu i wartości dodanej.

5

Administracja

Do 60% obciążeń może wynikać z krajowych wyborów wdrożeniowych.

Wniosek: WPR po 2027 r. musi odpowiadać na presje systemowe — klimat, wodę, dochody, strukturę gospodarstw, standardy rynkowe i sprawność administracji.

3. Główny wybór: transfery czy odporność?

Nie chodzi o odejście od płatności. Chodzi o to, aby płatności wzmacniały zdolność gospodarstw do rozwoju.

Podejście zachowawcze

- stabilizacja dochodów jako cel sam w sobie
- rekompensaty po stratach suszowych
- środowisko jako wymóg administracyjny
- małe gospodarstwa jako jednolita kategoria
- administracja jako kontrola i ryzyko błędu
- indywidualna sprzedaż i rozproszenie rynku

Podejście strategiczne

- stabilizacja powiązana z aktywnością, odpornością i dobrami publicznymi
- retencja, gleba, zlewnie, melioracje/nawadnianie
- środowisko jako warunek produktywności
- różne ścieżki: produkcja lokalna, funkcje społeczne, środowiskowe i terytorialne
- administracja jako wsparcie: dane, cyfryzacja i analiza ryzyka
- organizacje producentów, spółdzielczość, przetwórstwo i krótkie łańcuchy

4. Trzy filary strategii Polski wobec WPR po 2027 r.

Potrzebna jest spójna konstrukcja strategiczna, a nie lista rozproszonych instrumentów.

1. Odporność produkcyjno-dochodowa

Stabilizacja dochodów, bezpieczeństwo produkcji oraz odporność na suszę, powódzie, ekstremalne temperatury, choroby zwierząt i wahania rynkowe.

Instrumenty: płatności bezpośrednie, zarządzanie ryzykiem, instrumenty kryzysowe, inwestycje w wodę, glebę, krajobraz i ubezpieczenia.

2. Konkurencyjność i wartość dodana

Wzrost siły rynkowej gospodarstw przez inwestycje, cyfryzację, przetwórstwo, organizacje producentów, spółdzielczość, logistykę, jakość i innowacje.

Wyzwanie: import ok. 3 mln ton śruty sojowej rocznie; zależność od zewnętrznych dostaw pasz wysokobiałkowych ok. 90%.

3. Skuteczne państwo i prosta administracja

System wdrażania, który obniża koszty transakcyjne, przyspiesza obsługę, ogranicza błędy, wykorzystuje dane i poprawia komunikację.

Instrumenty: cyfryzacja, prosty język, stabilne interpretacje, ograniczenie dokumentacji, analiza ryzyka i doradztwo.

Wspólny cel: odporne, konkurencyjne i społecznie akceptowane rolnictwo - z mierzalnymi efektami publicznymi.

5. Scenariusze dla Polski: wybór polityczny, nie tylko techniczny

Najważniejsza decyzja: WPR jako system podziału pieniędzy czy narzędzie modernizacji?

Zachowawczy

obrona dotychczasowych instrumentów i wysokości środków

Ryzyko: utrwalenie słabości

Korekcyjny

utrzymanie głównej struktury polityki oraz wybrane usprawnienia

Ryzyko: poprawa bez przełomu

Strategiczny

WPR jako narzędzie transformacji i modernizacji

Warunki: przywództwo, sprawna administracja, dialog, mierzenie efektów

Od absorpcji środków

do zarządzania zmianą

Preferowany kierunek: scenariusz strategiczny

koncentracja priorytetów • silne doradztwo • mierzenie efektów • prosta administracja

Największym błędem byłoby potraktowanie WPR po 2027 r. jako kolejnej rundy podziału pieniędzy. Największą szansą jest użycie jej do budowy odpornego, konkurencyjnego i społecznie akceptowanego rolnictwa.